

- Hawker, L.E. (1954). British hypogeous fungi. Phil. Trans. R. Soc., Ser. B., Biol. Sci. 650, 237: 429-546.
- Vries, G.A. de (1971). De fungi van Nederland III. Hypogaea. Truffels en schijntruffels. Wed. Meded. K. Ned. natuurh. Veren. 88: 1-64.
- Vries, G.A. de (1985). Over twee zeldzame *Stephensia*-soorten. Coolia 28: 96-101.
- Wisman, J. (1976). De verspreiding van truffels in Friesland. Veld en Vitrine 54: 466-471.
-

Coolia 29(3), juli 1986

TOLZWAMMEN (COLTRICIA) IN HET AMSTERDAMSE BOS

JOHN REIJNDERS, *Nieuwe Meerdijk 382, 1171 NX Badhoevedorp*

SUMMARY

The occurrence of *Coltricia cinnamomea* and/or *C. perennis* in the Amsterdamse Bos is discussed.

Het is interessant, in Coolia de mycologische bevindingen van andere paddestoelenkenners te lezen en die te vergelijken met eigen mycologische ervaringen. Zo ook de bevindingen van Peter Jan Keizer t.a.v. *Coltricia cinnamomea* (Jacq.)Murrill (Keizer, 1985), welke gedeeltelijk overeenstemmen met en gedeeltelijk verschillen van mijn ervaringen met deze soort in het Amsterdamse Bos.

Coltricia cinnamomea is in 1944 in het Amsterdamse Bos ontdekt door Marie de Kreuk (N.J.N. Amsterdam), die als pionierster de paddestoelen van dit bospark inventariseerde in de jaren 1942 - 1948 (Kleijn, 1951). Volgens mondelinge overlevering werd de soort toen als zodanig gedetermineerd door Dr. M.A. Donk van het Rijksherbarium.

Wij (Willy, Theo en Johnny Reijnders; N.J.N., Amsterdam) die van 1945-1951 de mycoflora van het Amsterdamse Bos inventariseerden, leerden de soort kennen via Marie de Kreuk op een excursie in oktober 1945. Daarna vonden we deze *Coltricia* elke herfst weer terug van 1946 t/m 1949, steeds op dezelfde groeiplaats aan de rand van een loofhoutbosje, aangeplant in 1937, bij de roeibaantribune.

Nadien verflauwde onze aandacht voor de paddestoelen van het Amsterdamse Bos, doch toen ik in 1974 weer met de inventarisatie aanving, vond ik *C. cinnamomea* direct weer terug. Ook de elf jaren hierna kwam ik deze tolzwam vrijwel elke herfst tegen, vanaf eind juni tot eind januari (groen van de algen), op in totaal 15 groeiplaatsen in vijf verschillende kilometerhokken. De enkele jaren dat ik de soort miste was deze vermoedelijk wel aanwezig, maar omdat ik er niet gericht

naar zocht en er ook niet toevallig tegenaan liep, ontbreekt deze tolszwam gedurende die jaren in mijn excursieverslagen van het Amsterdamse Bos.

In het begin, rond 1947, leek het allemaal heel simpel. De gewone tolszwam (*Coltricia perennis* (L. : Fr.)Murrill) kenden we van de Gooise zandgronden, waar deze soort onder naaldhout groeide met mooie gezonde cirkelvormige, solitaire hoeden. *Coltricia cinnamomea* van ons bospark was duidelijk heel anders. Die groeide op kleigrond onder loofhout, met kleine hoedjes, nauwelijks gezonde, onregelmatig van vorm, en de hoedranden van een aantal bijeenstaande exemplaren waren vrijwel altijd aan elkaar vastgegroeid. Dikwijls vonden we *cinnamomea*-plakaten van 50-100 cm², met daaronder 10 - 15 onregelmatig gevormde steeltjes.

De problemen begonnen toen ik in het Amsterdamse Bos *Coltricia*'s vond die duidelijk alle kenmerken van *C. perennis* vertoonden en die zowel in loofhoutbosjes als in sparrenbosjes voorkwamen. Bovendien vond ik in sparrenbosjes ook typische *cinnamomea*-plakaten. Hierdoor verdwenen de verschilpunten 'kleigrond versus zandgrond' en 'loofhout versus naaldhout'.

In 1975 stuurde ik via Dr. R.A. Maas Geesteranus van het Rijksherbarium een typisch *cinnamomea*-plakkaat uit een loofhoutbosje ter determinatie aan Dr. H. Jahn, de Westduitse polyporenspecialist. Het antwoord van Jahn luidde: "*Coltricia perennis*, de zonering ontbreekt nog bij jonge exemplaren".

Mijn voorlopige conclusie is, dat in het Amsterdamse Bos slechts één *Coltricia*-soort voorkomt, die macroscopisch de kenmerken van of *C. perennis* of *C. cinnamomea* kan vertonen. Microscopisch is het Nederlandse materiaal van beide taxa niet met voldoende zekerheid van elkaar te onderscheiden (Keizer, 1985).

Hopelijk lukt het mij vruchtlichamen te verzamelen die een geleidelijke reeks van overgangen tussen beide typische vormen illustreren, zodat aangetoond wordt dat in het Amsterdamse Bos *Coltricia perennis* de enige ware soort is.

LITERATUUR

- Keizer, P.J. (1985). Over Tolzwammen (*Coltricia*) in Nederland. *Coolia* 28(2): 6-10.
 Kleijn, H. (1951). Paddestoelen in het Amsterdamse Bos. *Meded. cent. Inst. fl. faun. Onderz. Groot-Amsterdam* 8: 24-25. (N.V.V.-Afd. Amsterdam).